

EHEAROME2020

Rimski komunike

19. NOVEMBRA 2020.

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Mi, ministri nadležni za visoko obrazovanje, sastali smo se u onlajn formatu 19. novembra 2020. godine, da proslavimo dostignuća u proteklih 21 godinu od potpisivanja Bolonjske deklaracije. Ponovo potvrđujemo svoju posvećenost razvoju inkluzivnog, inovativnog, međusobno povezanog i stabilnog Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA).

Zahvaljujemo se Italiji na ključnoj ulozi u pripremi i gostoprimstvu naše konferencije i na prilagođavanju iste izazovima COVID-19 pandemije.

EHEA je jedinstven sistem saradnje, zasnovan na povjerenju u kojoj javne vlasti i zainteresovane strane u visokom obrazovanju rade zajedno na definisanju i ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Zahvaljujući raznolikosti naših kultura, jezika i okruženja i zajedničkoj posvećenosti kvalitetu, transparentnosti i mobilnosti, naši sistemi visokog obrazovanja nude jedinstvene mogućnosti za učenje, nastavu, istraživanje i inovaciju.

Naša društva se suočavaju sa neviđenim izazovima povezanim sa širenjem COVID-19 širom svijeta i njegovim posledicama. Pandemija je pokazala koliko smo međusobno zavisni i koliko smo ranjivi, kao i da smo svi dio jedne svjetske zajednice, gdje je ljudska solidarnost imperativ. Izuzetno cijenimo i prepoznajemo napore zajednica visokog obrazovanja u rješavanju ovih izazova i ponovo potvrđujemo svoju odlučnost da pružimo inkluzivno kvalitetno visoko obrazovanje ispunjavajući sve svoje ciljeve i u kriznim vremenima poput ovih.

Odlučni smo da omogućimo ustanovama visokog obrazovanja da pomognu našim društvima u suočavanju sa višestrukim prijetnjama globalnom miru, demokratskim vrijednostima, slobodi informacija, zdravlju i blagostanju, i to ne samo onima koje je stvorila ili pogoršala pandemija. Zbog toga se obavezujemo da ćemo nastaviti i pojačati naše ulaganje u obrazovanje, kako bi osigurali da univerziteti imaju dovoljno sredstava da pronađu odgovor za trenutnu krizu, oporavak nakon krize, i generalno, tranziciju u zelene, održive i stabilne ekonomije i društva.

Zalažemo se za prevazilaženje socijalnih nejednakosti koje još uvijek ograničavaju postizanje potpuno inkluzivnog EHEA. Digitalizacija je omogućila većini naših sistema da nastave da funkcionišu tokom globalne vanredne situacije, iako je pojačana upotreba digitalnih sredstava istakla određena ograničenja. Visoko obrazovanje, sa svojim izvanrednim kapitalom znanja i konsolidovanim iskustvom transnacionalne i međunarodne saradnje i istraživanja, mora da preuzme vodeću ulogu u istraživanju u prevazilaženju ovih poteškoća.

Utoliko je još važnije da sa odlučnošću i optimizmom gledamo na 2030. godinu, uvjereni da ćemo uspjeti da podstaknemo efikasniju saradnju i bliži dijalog između naših zemalja, naših sistema visokog obrazovanja i institucija, kao i šire zajednice visokog obrazovanja.

Drago nam je što možemo pozdraviti San Marino kao novog člana EHEA. San Marino će biti podržan u sprovođenju svojih obaveza dogovorenom dinamikom i prema predviđenim uputstvima.

Naša vizija

Zamišljamo EHEA budućnost kao područje u kojem se studenti i akademsko osoblje mogu **slobodno kretati**, učiti, predavati i vršiti istraživanja. **Naša vizija EHEA u potpunosti će poštovati osnovne vrijednosti visokog obrazovanja, kao i demokratije i vladavine prava.** To će podstaći kreativnost, kritičko razmišljanje, slobodno kretanje znanja, ali i proširiti mogućnosti tehnološkog razvoja koje se nude za učenje i predavanje zasnovano na istraživanju. Time će se osigurati da naši obrazovni sistemi svim studentima nude jednake mogućnosti u skladu sa njihovim potencijalima i težnjama. Svjesni smo da će za ovo biti potrebno donošenje politika i implementiranje mjera u našim nacionalnim okvirima, od kojih će neke prevazilaziti domen visokog obrazovanja i podrazumijevati usklađivanje sa širim nacionalnim ekonomskim, finansijskim i socijalnim strategijama.

Obavezujemo se da ćemo ispuniti našu viziju do 2030. godine, gradeći inkluzivni, inovativni i međusobno povezani EHEA, kao temelj za podsticanje održive, kohezivne i mirne Evrope:

- **Inkluzivni**, jer će svaki polaznik imati jednak pristup visokom obrazovanju i imaće punu podršku tokom cijelog trajanja studija.
- **Inovativni**, jer će uvesti nove i bolje usklađene metode i prakse učenja, nastave i ocjenjivanja, usko usklađene sa istraživanjima.
- **Međusobno povezani**, jer će naši zajednički okviri i alati dalje olakšati i poboljšati međunarodnu saradnju i reforme, razmjenu znanja i mobilnost osoblja i studenata.

Ustanove visokog obrazovanja imaju potencijal da pokrenu velike promjene - unaprjeđujući znanje, vještine i kompetencije studenata i društva, time doprinoseći održivosti, zaštiti životne sredine i drugim ključnim pitanjima. One moraju da pripreme studente **da postanu aktivni, kritički nastrojeni i odgovorni građani**, kao i da im pruže mogućnosti za cjeloživotno učenje kako bi se ojačala njihova uloga u društvu.

Visoko obrazovanje će biti ključni akter **u ispunjavanju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija (United Nations' Sustainable Development Goals SDGs) do 2030. godine.** Obavezujemo se da ćemo pružiti podršku našim ustanovama visokog obrazovanja u unapređenju njihovih obrazovnih, istraživačkih i inovacionih kapaciteta na nivo koji će im omogućiti da ostvare fundamentalne globalne ciljeve, raspoređujući resurse kako bi se osiguralo da naši sistemi visokog obrazovanja doprinose postizanju ciljeva održivog razvoja (SDGs). Prelazak na klimatsku neutralnost od suštinskog je značaja za sve nas, i studenti moraju biti pripremljeni za nove „zelene“ poslove i aktivnosti. Ustanove visokog obrazovanja moraju ponuditi studentima mogućnosti dokvalifikacije i izgradnje novih vještina, naročito kroz cjeloživotno učenje, osposobljavajući ih da razviju i koriste nove tehnologije i pristupe.

Kvalitetno visoko obrazovanje će nastaviti da zauzima centralno mjesto u okviru EHEA. Kultura **akademskog i naučnog integriteta** koja sprječava sve oblike akademske prevare, prepravljavanja naučne istine i kršenja nacionalnog i međunarodnog prava će biti snažno podržana od strane svih ustanova visokog obrazovanja i predstavnika javnih vlasti.

Osnovne vrijednosti

Ponovo potvrđujemo svoje opredeljenje za promovisanje i zaštitu **osnovnih akademskih vrijednosti u okviru EHEA kroz intenzivan politički dijalog i saradnju** kao neophodne temelje za kvalitetno učenje, nastavu i istraživanje, kao i za razvoj demokratskih društava. Zalažemo se za očuvanje institucionalne autonomije, akademske slobode i integriteta, učešća studenata i osoblja u upravljanju visokim obrazovanjem, kao i za javnu odgovornost za visoko obrazovanje.

Tražimo od Grupe za praćenje Bolonjskog procesa (BFUG) da razvije **okvir** za unapređenje fundamentalnih vrijednosti EHEA koji će podstaći samorefleksiju, konstruktivan dijalog i uzajamno učenje među nacionalnim vlastima, ustanovama visokog obrazovanja i organizacijama, istovremeno omogućavajući procjenu nivoa do kog su iste implementirane u pojedinačnim sistemima. Usvajamo definiciju akademske slobode kao **slobodu akademskog osoblja i studenata** da se bave istraživanjem, nastavom, učenjem i komunikacijom u okviru akademske zajednice i društva, bez uticaja i straha od plagijarizma ([Annex I](#)).

Ponovo potvrđujemo svoju posvećenost njegovanju etike, transparentnosti i integriteta kroz obrazovanje i istraživanje i napominjemo da Platforma Savjeta Evrope o etici, transparentnosti i integritetu u obrazovanju (ETINED) nudi mogućnost svim članovima EHEA, konsultativnim članovima i partnerima da sarađuju da bi se postigao ovaj cilj.

Izgradnja budućnosti

Inkluzivni EHEA

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja ostaće u središtu EHEA i podrazumijevaće pružanje mogućnosti za ravnopravno uključivanje pojedinaca iz svih društvenih grupa. Studenti različitog društveno-ekonomskog, profesionalnog, kulturnog i obrazovnog porijekla moraju imati mogućnosti i alate da u bilo koje doba života pronađu i iskoriste obrazovne opcije koje su za njih najkorisnije.

Mi se zalažemo za jačanje socijalne uključenosti i unapređenje kvalitetnog obrazovanja koristeći u potpunosti nove mogućnosti dostupne digitalizacijom. Iako se naša društva sve više oslanjaju na inovativne tehnologije, uključujući vještačku inteligenciju, moramo osigurati da one poštuju etičke standarde i ljudska prava, kao i da jačaju inkluziju. Shvatamo da digitalizacija ne nudi rješenja „jedinstvena za sve“ i tražimo od BFUG-a da predloži načine na koje svi studenti mogu imati koristi od novih tehnologija.

Usvajamo „**Principi i smjernice za jačanje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u okviru EHEA**“ ([Annex II](#)) i obavezujemo se da ćemo ih sprovesti u naše sisteme, zasnovane na njihovom proširenom razumjevanju socijalne dimenzije. Otvorićemo široki dijalog o tome kako u potpunosti primjeniti principe i smjernice na nacionalnom nivou. Podržaćemo naše ustanove visokog obrazovanja u njihovom integrisanju u institucionalnu kulturu i osnovne misije visokog obrazovanja: učenje i nastava, istraživanje i inovacije, cirkulacija i obim znanja, institucionalno upravljanje i rukovođenje. Molimo BFUG da nas izvjesti 2024. godine o konkretno preduzetim koracima i povezanim mjerama nadzora, kako bi se obezbjedilo praćenje zasnovano na dokazima.

Prepoznamo važnost zaštite prava studenata kroz zakonodavstvo i obavezujemo se da ćemo u naše nacionalne sisteme uvesti i podržati namjenske mjere i strukture za njihovo unapređenje, kao što su studentski ombudsmeni ili slična rješenja koja već postoje u mnogim zemljama EHEA. Obavezujemo se da ćemo omogućiti takve opcije u našim zemljama i sistemima visokog obrazovanja i time podstaći saradnju u okviru Evropske mreže ombudsmana u visokom obrazovanju (EMOVO).

Inovativni EHEA

Podržavamo ustanove visokog obrazovanja u intenziviranju potrage za **rješeljivim izazovima sa kojima se naše društvo suočava**. Oblasni **društvenih, prirodnih, humanističkih nauka i umjetnosti** moraju da nastave da igraju svoju vitalnu ulogu, omogućavajući nam da razumijemo i djelujemo u svijetu koji se kontinuirano mijenja. Naše ustanove visokog obrazovanja moraju da se angažuju sa svojim zajednicama kako bi preduzele zajedničke aktivnosti koje su uzajamno korisne i društveno odgovorne.

Biće potrebno brzo ažuriranje znanja, vještina i kompetencija kako bi se odgovorilo izazovima i kako bi se razvile mogućnosti koje će donijeti nova decenija. Ustanove visokog obrazovanja nastaviće da diverzifikuju svoju ponudu za učenje, ali i da inoviraju sadržaje i načine izvođenja, kako bi odgovorile rastućim potrebama za inovativnim i kritičkim razmišljanjem, emocionalnom inteligencijom, liderstvom, timskim radom i sposobnostima za rješavanje problema, kao i preduzimljivim stavovima.

Fleksibilni i otvoreni putevi za učenje koji su dio originalne inspiracije za Bolonjski proces, važni su aspekti **učenja orjentisanog na studente** i njihova uloga u društvu dobija na značaju. Pored akreditovanih studijskih programa, ustanove visokog obrazovanja planiraju da uvedu ili poboljšaju svoju postojeću ponudu posebnih programa usavršavanja za potrebe cjeloživotnog učenja, uključujući **mikrokredencijale**, koji će osposobiti studente da razviju ili unaprijede svoje kulturne i profesionalne vještine i kompetencije u različitim fazama svog života. Zadužujemo BFUG da istraži kako, i u kojoj mjeri ove **manje, fleksibilne jedinice, uključujući one koje vode do mikrokredencijala**, mogu biti definisane, razvijene, implementirane i prepoznate od strane naših institucija pomoću EHEA alata.

Usvajamo **“Preporuke za organe vlasti za unapređenje učenja i nastave u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (EHEA)” (Annex III)** i obavezujemo se da ćemo ih pratiti podržavajući ustanove visokog obrazovanja u budućoj implementaciji učenja i nastave orjentisanog na studente. Preporuke sadrže snažnu podršku za sve studente, kao i za nastavno i nenastavno osoblje. Akademsko osoblje, uključujući mlađe akademike, zahtijeva stabilne prilike za zapošljavanje i karijeru, poštovanje nastave i istraživanja, atraktivne radne uslove, pristup modernom razvoju osoblja i prepoznavanje njihovih dostignuća. Podstićemo dijalog i saradnju orjentisanu na učenje i nastavu u svim tim aspektima u našim nacionalnim sistemima i na nivou EHEA.

Obavezujemo se da podržimo ustanove visokog obrazovanja u korišćenju digitalnih tehnologija za učenje, nastavu i ocjenjivanje, kao i za akademsku komunikaciju i istraživanje, kao i da ulažemo u razvoj **digitalnih vještina i kompetencija za sve**. Podržaćemo razvoj **otvoreno licencirane literature i materijala**, koji se mogu lako podijeliti među zainteresovanim stranama u visokom obrazovanju, kao i prilagoditi i preurediti za specifične potrebe.

Međusobno povezan EHEA

Saradnja i mobilnost povezuju naše sisteme i podstiču razvoj interkulturalnih i jezičkih kompetencija, šire znanje i razumjevanje o svijetu u kome živimo i stvaramo. Stvaranje direktnih kontakata i sinergije između naših različitih kultura i sistema visokog obrazovanja kroz mobilnost osoblja i studenata doprinosi izvrsnosti i relevantnosti visokog obrazovanja u EHEA, čineći ga atraktivnim i konkurentnim na globalnom nivou. Prepoznamo značaj i prednosti fizičke mobilnosti za studente, doktorante i nastavno osoblje. Bez obzira na trenutne poteškoće u vezi sa pandemijom, potvrđujemo naš cilj da najmanje **20% onih koji diplomiraju unutar EHEA** treba da provedu dio studiranja ili obuke u inostranstvu, i **obavezujemo se da ćemo omogućiti svima koji su u procesu učenja da steknu međunarodne i interkulturalne kompetencije putem internacionalizacije kurikuluma** ili učešća u **inovativnim i internacionalnim okruženjima** u okviru njihovih matičnih ustanova visokog obrazovanja, i da na taj način **isprobaju neki oblik mobilnosti**, bilo da je fizička ili digitalna.

Digitalna rješenja olakšaće sigurnu, efikasnu i transparentnu **razmjenu podataka**. Potrebni su zajednički digitalni pristupi za jačanje priznavanja diploma, obezbjeđenja kvaliteta i mobilnosti. Zadužujemo BFUG da mapira postojeća i pronađe nova rješenja kako bi se ojačala interoperabilnost digitalnih sistema i razmjena podataka o studentima i ustanovama, uz puno poštovanje privatnosti i sigurnosti uzimajući u obzir iskustvo Evropske inicijative za studentske kartice i drugih inicijativa.

Dublja saradnja između ustanova visokog obrazovanja pomoći će u rješavanju gore navedenih ciljeva kroz zajedničko učenje i istraživanje. Nastojaćemo da uklonimo prepreke u saradnji na nacionalnim nivoima, kao i da svim ustanovama visokog obrazovanja u okviru EHEA omogućimo da imaju koristi od nje. Stoga, Savezi formirani u okviru Inicijative evropskih univerziteta predstavljaju važan način sagledavanja mogućnosti za dublju i sveobuhvatniju sistemsku saradnju, što može biti značajno za otkrivanje prepreka kako bi se u budućnosti unaprijedila transnacionalna saradnja ustanova visokog obrazovanja.

Implementacija

Uzimamo u obzir rezultate opisane u **Izveštaju o implementaciji Bolonjskog procesa** o napretku ostvarenom tokom protekle dvije decenije. Ostvareni rezultati su impresivni. Ipak, dosta posla je pred nama, kako bi se osiguralo da EHEA bude zasnovana na čvrstim temeljima, i osposobljena da pruži podršku međusobno povezanom, inovativnom i inkluzivnom visokom obrazovanju u narednim decenijama.

Nastavićemo da se oslanjamo na kontinuiranu podršku Erasmus programa, kao i drugih programa mobilnosti i saradnje koji pružaju podršku u ostvarivanju naših obaveza.

Na Ministarskoj konferenciji u Parizu 2018. godine odlučili smo da posvetimo poseban napor završetku implementacije tri **"Ključne obaveze"**, neophodne za funkcionisanje EHEA: Okviri kvalifikacija i ECTS, Lisabonska konvencija o priznavanju i dodatak diplomi, kao i Obezbjedenje kvaliteta u skladu sa Standardima i smjernicama za obezbjeđenje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG).

Ponovo potvrđujemo svoju posvećenost punoj primjeni ovih mjera. Preporučujemo BFUG-u da nastavi primjenu **metoda uzajamne podrške** kako bi se ispunile pomenute obaveze. Obavezujemo se na kontinuirano učešće i doprinos naših zemalja ispunjenju ovih napora.

Takođe, obavezujemo se da ćemo dovršiti i dalje razvijati **nacionalne okvire kvalifikacija** kompatibilne sa **sveobuhvatnim okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (QF-EHEA)** i tražimo od BFUG-a da nastavi sa ažuriranjem kriterijuma za samoprocjenu kako bi uključio unaprijeđen element uzajamnog pregleda nacionalnih izveštaja. Dajemo mandat **Mreži za okvir kvalifikacija** da nastavi sa radom u narednom periodu, doprinoseći daljem razvoju QF-EHEA i priznavanju nacionalnih okvira kvalifikacija u odnosu na njega.

Pojaćaćemo implementaciju **Lisabonske konvencije Savjeta Evrope/UNESCO o priznavanju**, uključujući kvalifikacije i periode studiranja izvan EHEA, koristeći zajedničke kriterijume za ocjenjivanje i izvještavanje u saradnji sa Komitetom Lisabonske konvencije o priznavanju, kao i mrežom ENIC/ NARIC.

Obavezujemo se na **automatsko priznavanje akademskih kvalifikacija i perioda studiranja u okviru EHEA** tako da studenti, osoblje i diplomci mogu slobodno da se kreću radi učenja, predavanja i istraživanja. Napravićemo neophodne zakonodavne promjene kako bi se garantovalo automatsko priznavanje na nivou sistema za kvalifikacije koje se isporučuju u onim EHEA zemljama u kojima obezbjeđenje kvaliteta funkcionise u skladu sa ESG i gdje je u potpunosti uspostavljen nacionalni okvir kvalifikacija. Takođe, podstićaćemo primjenu dogovorenih i sigurnih sistema digitalne sertifikacije i komunikacije kao što je blockchain, kao i dalji razvoj Baze podataka rezultata eksternog obezbjeđenja kvaliteta (DEQAR) kako bi se olakšalo automatsko priznavanje.

Obavezujemo se da ćemo preispitati sopstveno zakonodavstvo, propise i praksu kako bismo obezbijedili pravično priznavanje kvalifikacija koje imaju izbjeglice, raseljena lica i osobe u situacijama sličnim izbjeglicama, čak i kada iste ne mogu biti u potpunosti dokumentovane u skladu sa članom 7 Lisabonske konvencije o priznavanju. Pozdravljamo **Evropski pasoš kvalifikacija za izbjeglice** i podržaćemo dalje širenje njegove upotrebe u našim sistemima.

Priznajemo napredak postignut u razvoju **sistema obezbjeđenja kvaliteta** usklađenih sa ESG-em i obavezujemo se da uklonimo preostale prepreke, uključujući i one povezane sa prekograničnom saradnjom agencija koje su registrovane kod EQAR, kao i primjenu Evropskog pristupa za obezbjeđenje kvaliteta zajedničkih programa. Obavezujemo se da ćemo obezbijediti da uslovi za eksterno obezbjeđenje kvaliteta pokrivaju visoko obrazovanje i na nivou širem od nacionalnog, obezbjeđujući iste standarde koji važe i u nacionalnim okvirima. Uzimajući u obzir potrebu za povećanom fleksibilnošću i otvorenosću puteva za učenje, potrebu za posebnim programima učenja, kao i za pojačanom sinergijom između ustanova visokog obrazovanja, podstićemo **što potpuniju primjenu ESG-a u podršci inovacijama u visokom obrazovanju i njegovom obezbjeđenju kvaliteta**.

Obavezujemo se na dalji razvoj saradnje u okviru **Evropskog istraživačkog prostora**. Pozivamo BFUG da nastavi blisku saradnju sa Evropskim komitetom za istraživački prostor i inovacije (ERAC) na jačanju sinergije i usklađivanju između obrazovanja, istraživanja i inovacijskih politika. Fokus će biti na razvoju učenja zasnovanog na istraživanju, sa garancijama na akademsku i naučnu slobodu, doprinoseći ispunjenju Ciljeva održivog razvoja UN.

Zalažemo se za **bolje povezanu i održivu zajednicu visokog obrazovanja** koja jača inkluziju, komunikaciju, saradnju i solidarnost, što je neophodno za **značaj i izvrsnost EHEA**. Da bismo to postigli, mi se obavezujemo da ćemo naše nacionalne sektore visokog obrazovanja informisati i uključiti u razvoj EHEA, i blisko sarađivati sa studentskim i univerzitetskim udruženjima i mrežama na razvoju i sprovođenju nacionalnih reformi. Uočavamo važnost širokih konsultacija u cilju identifikacije budućih prioriteta EHEA, i zadužujemo BFUG da organizuje događaje u okviru EHEA, poput **međunarodnih seminara, radionica i okruglih stolova** koji se obraćaju široj zajednici visokog obrazovanja (studenti, akademsko osoblje i stejkholderi), kako bi razgovarali o sadašnjim i budućim ciljevima i istražili zajedničke načine za njihovo dostizanje.

EHEA u globalnom kontekstu

Iako istinski žalimo što je pandemija COVID-19 onemogućila održavanje Foruma za globalnu politiku na način kako je to predviđeno, drago nam je da je naša Konferencija uključila i globalnu sesiju. Još jedanput se obavezujemo na međunarodni dijalog o vrijednostima, politikama i reformama visokog obrazovanja, oslanjajući se na iskustvo EHEA i šire, i zadužujemo BFUG da u narednom periodu nastavi da razvija i jača globalni dijalog.

Pozdravljamo usvajanje **UNESCO-ove Globalne konvencije o priznavanju kvalifikacija u vezi sa visokim obrazovanjem i obavezujemo se da će ista biti brzo biti ratifikovana**, kako bi se omogućilo fer priznavanje kvalifikacija i perioda studija izvan EHEA, uz primjenu kriterijuma i izveštaja za procjenu u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju.

Cijenimo uključivanje nedavno revidiranog dokumenta **Magna Charta Universitatum** o globalnim vrijednostima različitosti, inkluzije, kao i društvene i građanske odgovornosti.

Zaključci

Zadužujemo BFUG da započne sa akcijama i prioritetima naznačenim za narednu deceniju sa sveobuhvatnom misijom stvaranja **Evropskog prostora visokog obrazovanja koji ispunjava našu viziju i ostvaruje naše ciljeve do 2030. godine**. Za našu Konferenciju u 2024. godini, obavezujemo BFUG da sačini izveštaj o implementaciji koji će ocijeniti napredak u okviru predstavljenih obaveza.

Sa zahvalnošću prihvatamo ponudu Albanije da bude domaćin naredne Ministarske konferencije u okviru EHEA, kao i Foruma Bolonjskih globalnih politika u Tirani 2024. godine.

Prilozi

- **Annex I** Rimskog Komunike-a „Izjava o akademskim slobodama“;
- **Annex II** Rimskog Komunike-a „Principi i smjernice za jačanje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u okviru EHEA“;
- **Annex III** Rimskog Komunike-a „Preporuke organima vlasti za unapređenje nastave i učenja u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (EHEA)“.

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

